

ЩОДО УЗГОДЖЕНОСТІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІЗ СУЧАСНИМ ГОСПОДАРСЬКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

Новікова В.С.

*кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу проблем
модернізації господарського права та законодавства
Інститут економіко-правових досліджень НАН України*

Концепція сталого розвитку в сучасній світовій соціально-економічній теорії та практиці розглядається, як стратегія вирішення проблем збереження та відтворення навколишнього природного середовища і забезпечення високого рівня життя населення планети [1, с. 351]. Питання сталого розвитку актуалізувалися для України в зв'язку з укладенням Угоди про Асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом з іншого боку. Сприяння сталому розвитку є одним з головних напрямів посилення співпраці між сторонами, які визнають важливість врахування економічних, соціальних і екологічних інтересів не тільки свого покоління, але і майбутніх.

Національні стратегії сталого розвитку найкраще розроблені у європейських країнах, їм належить найбільший відсоток прийнятих стратегій, і саме їм належать найперші в історії розроблені стратегії сталого розвитку. На думку окремих авторів, такий стан справ може пояснюватися тим, що, в країнах «старої» Європи традиційно була добре розроблена екологічна політика, а також існуванням наднаціональних ініціатив із сталого розвитку, які стимулюють розробку національних (зокрема, Стратегія сталого розвитку Європейського союзу, Стратегія сталого розвитку скандинавських країн). Попри існування рекомендацій Комісії ООН із сталого розвитку, стратегія сталого розвитку кожної країни є своєрідною, що обумовлюється економіко-правовими особливостями кожної країни, адміністративними традиціями, інституційною спроможністю, розподілом горизонтальної та вертикальної відповідальності між органами влади тощо [2, с. 30].

Ідеї модернізації національного законодавства на принципах сталого розвитку зустріли неоднозначну оцінку з боку науковців. Здебільшого впровадження принципів сталого розвитку знаходить підтримку з боку великого кола науковців, проте мають місце і певні сумніви. Цілі національної економіки орієнтовані на досягнення економічного зростання та благополуччя населення в середині окремо взятої країни. При цьому питання щодо наслідків, до яких призведе реалізація цих цілей для інших країн та людства загалом, відходить на другий план. Тому окремі автори ставлять під сумнів актуальність принципів сталого розвитку для усіх без виключення країн, бо якщо розвинуті країни вже усвідомили важливість переходу на шлях сталого розвитку та почали вживати заходи для досягнення цілей сталого розвитку, то для країн з перехідною економікою та країн, що розвиваються, першочерговими є інші завдання.

Так, для країн з перехідною економікою пріоритетним є забезпечення економічного зростання, низький рівень інфляції, подолання бідності та покращення якості життя населення. Для країн, що розвиваються, пріоритетним є забезпечення економічного зростання, подолання бідності та смертності, підвищення рівня життя. Таким чином, при переході на національний рівень в залежності від ступеня розвитку країни завдання забезпечення сталого розвитку мають різні пріоритети – у розвинутих країнах забезпечення сталого розвитку має один з найвищих пріоритетів, для країн, що розвиваються – один з найнижчих. За таких умов зусиль лише міжнародного співтовариства та міжнародних організацій недостатньо для переходу людства на шлях сталого розвитку, головна увага має бути спрямована на реалізацію концепції на національному рівні [3, с. 65].

Наразі термін «сталий розвиток» є загально визнаним та найбільш широко вживаним як серед науковців, так і серед політичних представників, недержавних організацій та спільноти. Варто відзначити, що через те, що дане визначення є досить загальним і містить лише ідею, та не містить конкретних рішень чи інструментів для реалізації концепції, воно постійно доповнюється та уточнюється. Наразі в науковій літературі все частіше згадуються принципи сталого розвитку, проте здебільшого автори мають на увазі не принципи, а цілі сталого розвитку. У Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [4], Цілях сталого розвитку ООН [5], а також нещодавно представлений національній доповіді Міністерства економічного розвитку і торгівлі «Цілі сталого розвитку: Україна» [6], розглядаються цілі сталого розвитку, рекомендації з досягнення Глобальних цілей, проте нічого не йдеться про принципи сталого розвитку.

Незважаючи на те, що принципи сталого розвитку прямо не згадуються у нормативних актах, втім, зазначені принципи побудовані на цілях сталого розвитку зустрічаються у науковій літературі. Зокрема, до основних загальних принципах сталого розвитку можна віднести такі: природні ресурси, які належать її народові і становлять матеріальну основу його існування незалежно від форм власності, є обмеженими і мають використовуватися з урахуванням потреб нинішнього та майбутніх поколінь; будь-яка антропогенна діяльність має узгоджуватися із законами природи та обмеженнями, які з цих законів випливають; екологічно орієнтоване виробництво має бути економічно ефективним; одержаний від господарської діяльності результат не може бути меншим від шкоди, заподіяної навколишньому природному середовищу; усі соціально-економічні перетворення повинні спрямовуватися на утвердження засад гуманізму, демократії і цінностей громадянського суспільства.

Окрім цього, виділяються такі науково-організаційні принципи сталого розвитку: науковість; відповідність міжнародним нормам; узгодженість; гуманність; регіональність; етапність [7]. З огляду на це, важливим є змінити господарське законодавство на таких принципах, які б забезпечували не стільки кількісне зростання виробництва і збагачення окремих осіб та компаній, скільки його орієнтацію на забезпечення першочергових потреб людства, збереження навколишнього природного середовища і заощадження

ресурсів. При цьому ефективним кроком у досягненні зазначених цілей може стати модернізація господарського законодавства на принципах сталого розвитку. Виконання цього завдання полягає, по-перше, у нарощуванні змісту кодексу за рахунок норм чинних актів, які довели свою корисність у процесі правозастосування; по-друге, узгодженні норм, які залишилися за межами кодексу, з нормами останнього.

Відповідно до ст.6 ГК України загальними принципами господарювання в Україні є: забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання; свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом; вільний рух капіталів, товарів та послуг на території України; обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємництві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства і держави; захист національного товаровиробника; заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини [8]. Тому, для модернізації господарського законодавства на принципах сталого розвитку важливим є закріплення зазначених принципів у господарському законодавстві.

Література:

1. Домарадзька Г.С. Реалізація «Концепції сталого розвитку» в Україні, як передумова ефективної інтеграції у світову економіку / Г.С. Домарадзька, М.Б. Фурман // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2012. – №748. – С. 350-356.
2. Данилишин, Б. М. Розроблення національних стратегій сталого розвитку: корисний досвід для України / Б. М. Данилишин, О. П. Маслюківська // Механізм регулювання економіки. – 2008. – № 3. – Т. 2. – С. 26–30.
3. Ключко В.Г. Сталий розвиток національної економіки в умовах глобалізації: визначення та основні чинники / Ключко В.Г. // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна – 2013. – № 1068. – С. 61-67.
4. Sustainable development goals – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
5. Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» / Міністерство економічного розвитку і торгівлі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=2d9f69da-74c6-4e49-a8de-8bd4d9944eea&title=NatsionalnaDopovid-tsiliStalogoRozvitku-Ukraina->
6. Кулініч О.М. Сталий розвиток національної економіки як ознака цивілізаційних процесів ХХІ століття / О.М. Кулініч // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №1 (127). – С. 25-31.
7. На меті – сталий розвиток України // Вісник Національної академії наук України – 2007. – № 2. – С. 14-44.

8. Господарський Кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ОСВІТИ І НАУКИ

Федосова А.Г.

*аспірантка кафедри господарського права і процесу
Національний університет «Одеська юридична академія»*

Згідно з відомостями Міністерства економічного розвитку і торгівлі України щодо результатів здійснення державно-приватного партнерства, станом на 1 серпня 2016 року на засадах державно-приватного партнерства в Україні реалізувалося 185 проектів. Такі з них, що належать до освітньої та наукової сфери господарської діяльності, включені до категорії «інші», сумарна кількість проектів якої складає 2,9 % від загальної кількості [1]. Така статистика свідчить про те, що попри значущість впливу наукового та освітнього розвитку держави на модернізацію її економіки, співпраця держави із приватним сектором у сфері освіти і науки на сьогоднішній день недооцінюється.

Сучасною особливістю розвитку державно-приватного партнерства в Україні є переважання обсягів проектів державно-приватного партнерства у галузі енергетики і телекомунікації, галузі транспорту, що суперечить світовим та регіональним тенденціям [2, с. 385]. Водночас в багатьох країнах (насамперед США, країнах Європейського Союзу) державно-приватне партнерство стає пріоритетним, одним з провідних факторів розвитку освіти і науки.

«В даний час українська економічна політика спрямована на модернізацію економіки, оскільки це є вимогою для подальшого розвитку в умовах європейського вибору України. Відсутність успіху у реформах, що проводяться, відносять насамперед до нестачі фінансових ресурсів, але ... є приклади країн, де цей фактор не відігравав ключової ролі, вона належала в більшості своїх інституціональним чинникам – активній участі держави, формуванню специфічного світогляду населення у необхідності змін та готовності до них», – стверджує Ляховець О. О. [3, с. 71–72].

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» одним із принципів державної політики у сфері вищої освіти є сприяння здійсненню державно-приватного партнерства у сфері вищої освіти [4]. Проте ефективні механізми співпраці між державою та приватним сектором у сфері освіти і науки вимагають пошуку потенційних форм та способів взаємодії між сторонами з метою як сприяння досягненню цілей держави, так і підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку, забезпечення потреб